

IC for patient safety

ปวีณา ฐานวิเศษ^{1*}, กานต์ชนิต เยือกเย็น¹, จันทรเพ็ญ กลุหลู¹,ชนิษฐา ศรีเงินยวง¹, เบญจมาภรณ์ อยู่ชัย¹

Received: November 5, 2020

Received in revision: November 15, 2020

Accepted: November 30, 2020

หลักการและเหตุผล

โรคติดเชื้อในโรงพยาบาล (Nosocomial infection: NI) หมายถึง โรคติดเชื้อที่เกิดขึ้นจากการได้รับเชื้อขณะที่ผู้ป่วยได้รับการตรวจและ/หรือเข้ารับการรักษาดังในโรงพยาบาลรวมทั้งการติดเชื้อของบุคลากรทางการแพทย์อันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานหรือเป็นการติดเชื้อใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นภายหลังจากผู้ป่วยเข้ารับการรักษาดังในโรงพยาบาลนานเกินกว่า 48 ชั่วโมง^[1-2] ซึ่งสาเหตุดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากทำให้ผู้ป่วยต้องพักรักษาตัวนานขึ้น และนำมาซึ่งผลกระทบต่าง ๆ ที่สำคัญได้แก่ ต้องใช้ยาต้านจุลชีพที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและมีราคาแพง สูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลความทุกข์ทรมานและความเจ็บป่วยที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ญาติ/ผู้ดูแลไม่สามารถไปประกอบอาชีพได้ งานการพยาบาลผู้ป่วยกุมารเวชกรรม 1 เป็นหน่วยงานที่ดูแลผู้รับบริการเด็กตั้งแต่อายุแรกเกิดจนถึง 15 ปี โดยเปิดให้บริการ ทั้งสิ้นจำนวน 30 เตียง แบ่งออกเป็นห้องแยกโรคเดี่ยวจำนวน 2 เตียง และเตียงสามัญจำนวน 28 เตียง ในแต่ละปีที่ผ่านมา มีจำนวนผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องใช้ห้องแยก

โรคเป็นจำนวนมาก ทำให้ห้องแยกโรคไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน หอผู้ป่วยจึง

ได้จัดโซนเตียงสามัญไว้สำหรับแยกผู้ป่วยโรคติดต่อโดยเฉพาะ เช่น โรคติดต่อที่สามารถติดต่อได้ทางการสัมผัสและฝอยละออง แต่เนื่องจากแต่ละเตียง มีระยะห่างกันไม่มาก ด้วยข้อจำกัดของพื้นที่จึงมีโอกาสที่จะเกิดการแพร่กระจายหรือปนเปื้อนเชื้อโรคข้ามกันได้ ทางหอผู้ป่วยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในหน่วยงาน จึงได้มีการสำรวจข้อมูลและติดตามสังเกตการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการติดเชื้อและแพร่กระจายเชื้อของบุคลากรในทีมการดูแลในหอผู้ป่วยและพบว่ามีปัญหาที่ทำให้บุคลากรไม่ปฏิบัติตามแนวทาง คือเรื่องของการสื่อสารข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมและชัดเจน บุคลากรในหน่วยงานยังไม่เข้าใจและทราบถึงวิธีปฏิบัติต่อผู้ป่วยที่มีการติดเชื้อที่ถูกต้องทุกคน อีกทั้งบุคลากรในทีมในหน่วยงานซึ่งประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล แม่บ้าน เสมียน มีการผลัดเปลี่ยนเวรตลอดเวลา อีกทั้งสมรรถนะของบุคลากรมีความแตกต่างกัน แม้จะมีการจัดการอบรมให้ความรู้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องมาแล้วแต่ยังพบว่าบุคลากรบางคนยังไม่ค่อยตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของ

¹ พยาบาล งานการพยาบาลผู้ป่วยกุมารเวชกรรม 1 ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ปทุมธานี
12120 Corresponding E-mail: paweena_68@hotmail.com

การป้องกันการติดเชื้อในหน่วยงาน ดังนั้นทางหอผู้ป่วยจึงได้นำแนวทางการป้องกันการติดเชื้อของโรงพยาบาลมาพัฒนาจัดทำเป็นเครื่องมือในการสื่อสารการปฏิบัติตามแนวทางป้องกันการติดเชื้อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายเพื่อช่วยในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อที่สามารถป้องกันได้ในหน่วยงาน

วัตถุประสงค์

1. ลดการแพร่กระจายเชื้อที่สามารถติดต่อได้ทางการสัมผัสและฝอยละอองในหน่วยงาน
2. พัฒนาบุคลากรให้เกิดความตระหนักและปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ

วิธีดำเนินการ

Plan:

- แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน - ทบทวนและวิเคราะห์ปัญหาที่พบจากการแยกโรคติดต่อ และ nosocomial infection ในหน่วยงาน

Do:

- พัฒนาเครื่องมือในการสื่อสารการปฏิบัติตามแนวทางป้องกันการติดเชื้อที่เข้าใจง่าย
- จัดการอบรมให้ความรู้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- นำแนวปฏิบัติไปทดลองใช้งานจริงและติดตามประเมิน

Check:

- ติดตามผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

Action:

- ทบทวนวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและปรับปรุง หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายหรือตัวชี้วัด

ผลการศึกษา

โครงการ “IC for patient safety” เป็นการดำเนินงานโดยการนำแนวปฏิบัติในการป้องกันการติดเชื้อของโรงพยาบาลจากงานควบคุมโรคติดต่อมาพัฒนาต่อยอดและปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดการแพร่กระจายเชื้อที่สามารถติดต่อได้ทางการสัมผัสและฝอยละอองรวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เกิดความตระหนัก และปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันการแพร่กระจายเชื้ออย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีการดำเนินงานเป็นระยะเวลาประมาณ 1 ปี ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561- สิงหาคม 2562 วางแผนการทำงานโดยใช้กระบวนการ PDCA เริ่มตั้งแต่ทบทวนและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาไปจนถึงทบทวนแนวทางปฏิบัติเดิมและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติจริง โดยหน่วยงานได้เริ่มพัฒนาเครื่องมือในการสื่อสารจากแผ่นป้ายรูปภาพในการเตรียมของแยกโรคและใช้ฉลากพลาสติกใสกันแยกโรคเพื่อลดปัญหาห้องแยกไม่เพียงพอต่อการใช้งาน รวมถึงมีการทดสอบความรู้ของบุคลากรทั้งพยาบาล และผู้ช่วยพยาบาล จำนวน 30 ราย เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – เดือนกรกฎาคม 2562 ผลการดำเนินงานพบว่าอัตราการเกิด Nosocomial infection ในหน่วยงานไตรมาสที่ 1 ก่อนเริ่มดำเนินงานมีจำนวนผู้ป่วยทั้งสิ้น 3 ราย ไตรมาสที่ 2 จำนวน 1 ราย ไตรมาสที่ 3 จำนวน 2 ราย และไตรมาสที่ 4 จำนวน 1 ราย ซึ่งมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วน

ระดับความสำเร็จของการใช้ Control chart ในการวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงการเกิด Nosocomial infection ในหน่วยงานยังอยู่ในระหว่างเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล จึงยังไม่สามารถประเมินผลได้ นอกจากนี้ยังมีผลการประเมินความรู้ของพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลในการแยกโรคแต่ละประเภท การบอกวิธีการแยกโรค และการเตรียมอุปกรณ์ในการแยกโรคได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 80 และ 75 ตามลำดับ

จากผลการดำเนินงานแสดงให้เห็นว่าการนำแนวปฏิบัติที่หน่วยงานได้พัฒนาปรับปรุงขึ้น โดยใช้แผ่นป้ายแยกโรคเป็นสื่อกลางและใช้ฉลากพลาสติกใสกันแยกโรคช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทั้งพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลมีความสะดวกและให้ความร่วมมือในการทำงานมากขึ้น ทำให้แนวโน้มของอัตราการติดเชื้อที่ป้องกันได้ใน หน่วยงานลดลงอย่างต่อเนื่องในแต่ละไตรมาสเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานยังคงต้องเพิ่มเติมในเรื่องของการจัดการให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่บุคลากรทั้งพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลในเรื่องของการแยกโรค การเตรียมของใช้ และการให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวเพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นที่น่าพึงพอใจยิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการดำเนินงานที่น่าพึงพอใจของแนวปฏิบัติในการแยกโรคและการใช้ฉลากพลาสติกใสกันแยกโรค สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดยังหน่วยงานอื่น ๆ ของโรงพยาบาลที่มีปัญหาห้องแยกโรคไม่เพียงพอต่อการใช้งานได้โดยแนวปฏิบัติในการแยกโรคสามารถช่วยให้เตรียมของใช้ในการแยกโรคได้อย่างถูกต้องครบถ้วน และสามารถให้คำแนะนำการปฏิบัติ

ตัวแก่ผู้ที่พบเห็นรวมถึงฉลากพลาสติกใสกันแยกโรคสามารถป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจากฝอยละอองและการสัมผัสได้ แต่อาจต้องปรับปรุงเพิ่มเติมในเรื่องของวัสดุที่ใช้ในการยึดติดแผ่นพลาสติกใสกับโครงเหล็กให้มีความคงทนมากยิ่งขึ้น และสะดวกต่อการทำความสะอาด หากจะนำไปศึกษาวิจัยต่อยอด อาจต้องศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมต่อในเรื่องของการปรับปรุงวัสดุ/โครงสร้างของฉลากกันแยกโรค การทำความสะอาด และใช้หลัก/ทฤษฎีในการเรียนรู้หรือการเลือกสื่อการเรียนการสอนเหมาะสมมีส่วนเกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้งานมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. คณะกรรมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล. Update on Pediatric Infectious Disease 2019. ครั้งที่ 1. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2561.
2. วีระชัย วัฒนวิระเดช และกุลกัญญา โชคไพบูลย์กิจ. แนวทางการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: บริษัทปิยอนด์เอ็นเทอร์ไพรส์ จำกัด; 2562.